

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 35/12
23.05.2012. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Невенке Важић, Љубице Кнежевић-Томашев, Веска Крстајића и Биљане Синановић, чланова већа, са саветником Милом Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Б.И., због кривичног дела клевете из члана 171. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Ктз.бр.342/12 од 27.04.2012. године, подигнутом против правноснажних пресуда Апелационог суда у Нишу Кж I бр.3645/10 од 24.01.2012. године и Основног суда у Врању К.бр.644/10 од 09.04.2010. године, у седници већа одржаној дана 23.05.2012. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Ктз.бр.342/12 од 27.04.2012. године, подигнут против правноснажних пресуда Основног суда у Врању К.бр.644/10 од 09.04.2010. године и Апелационог суда у Нишу Кж I бр.3645/10 од 24.01.2012. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Врању К.бр.644/10 од 09.04.2010. године оглашен је кривим окривљени Б.И. због извршења кривичног дела клевете из члана 171. став 1. Кривичног законика, те је осуђен на новчану казну у износу од 20.000,00 динара коју је дужан да плати у року од 15 дана од правноснажности пресуде под претњом принудног извршења, а уколико се новчана казна не би могла наплатити ни принудним путем, замениће се казном затвора тако што ће се за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне одредити један дан затвора али не дуже од шест месеци. Истом пресудом окривљени је обавезан на плаћање судског паушала у износу од 2.000,00 динара и трошкова кривичног поступка у износу од 3.320,00 динара као и нужних издатака оштећеног Б.Ц. у укупном износу од 85.500,00 динара, у року од 15 дана по правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења. Оштећени Б.Ц. је ради остварења имовинскоправног захтева упућен на парницу.

Против наведене пресуде жалбе су благовремено изјавили пуномоћник приватног тужиоца – оштећеног Б.Ц. и окривљени.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж I бр.3645/10 од 24.01.2012. године уважена је жалба пуномоћника приватног тужиоца Б.Ц. и преиначена пресуда Основног суда у Врању К.бр.644/10 од 09.04.2010. године само у делу одлуке о трошковима који су досуђени оштећеном, тако што је апелациони суд обавезао окривљеног да приватном тужиоцу Б.Ц. на име трошкова кривичног поступка плати износ од 112.740,00 динара, док је жалба окривљеног Б.И. одбијена као неоснована и у непреиначеном делу првостепена пресуда потврђена. Из извода из матичне књиге умрлих СО Врање, Месна канцеларија Крива Феја од 11.05.2012. године као и потврде наведене месне канцеларије од 12.03.2012. године произилази да је приватни тужилац Б.Ц. преминуо дана 23.11.2010. године.

Против наведених пресуда Републички јавни тужилац подигао је захтев за заштиту законитости Ктз.бр.342/12 од 27.04.2012. године, због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачка 5. ЗКП у вези с чланом 56. ЗКП, с предлогом да Врховни касациони суд уважи захтев те да укине пресуду Основног суда у Врању К.бр.644/10 од 09.04.2010. године и пресуду Апелационог суда у Нишу Кж I бр.3645/10 од 24.01.2012. године, ради доношења одбијајуће одлуке због непостојања процесне

претпоставке – приватне тужбе овлашћеног тужиоца.

Врховни касациони суд је одржао седницу већа у смислу члана 422. став 3. ЗКП у одсуству уредно обавештеног Републичког јавног тужиоца, на којој седници је размотрио списе предмета заједно са наведеним правноснажним пресудама па је, по оцени навода у захтеву за заштиту законитости, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

У конкретном случају приватна тужба због кривичног дела клевете из члана 171. став 1. КЗ поднета је од стране овлашћеног тужиоца у року од 8 дана од сазнања за кривично дело и учиниоца, а приватни тужилац до окончања главног претреса и доношења првостепене пресуде није одустао од приватне тужбе. Пуномоћник приватног тужиоца и окривљени изјавили су жалбу против првостепене пресуде а приватни тужилац је умро пре доношења другостепене пресуде.

Дакле, првостепени поступак је окончан за живота овлашћеног тужиоца – приватног тужиоца, по благовременој приватној тужби, због чега су неосновани наводи из захтева за заштиту законитости да је првостепеном пресудом учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачка 5. у вези члана 56. ЗКП тиме што лица из члана 56. ЗКП нису у року од три месеца од смрти приватног тужиоца дала изјаву да настављају поступак, будући да та лица за живота приватног тужиоца немају овлашћење да диспонирају приватном тужбом већ га стичу тек смрћу приватног тужиоца, а приватни тужилац је у време доношења првостепене пресуде био жив.

Према наводима захтева, повреда закона учињена пресудом другостепеног суда – Апелационог суда у Нишу произилази из чињенице да лица из члана 56. ЗКП нису у року од три месеца од смрти приватног тужиоца који је умро у жалбеном поступку, дала изјаву да поступак настављају, чиме је и том одлуком учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачка 5. у вези члана 56. ЗКП.

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 368. став 1. тачка 5. ЗКП постоји када суд повреди прописе кривичног поступка у погледу постојања оптужбе овлашћеног тужиоца. Дакле, оптужба у конкретном случају – приватна тужба приватног тужиоца постоји само уколико је пуноважна. Она се неће сматрати пуноважном уколико је поднета суду након истека законског рока од три месеца од сазнања за кривично дело и учиниоца, ако је поднета од стране неовлашћеног тужиоца и ако је поступак по приватној тужби настављен пошто се од тужбе одустало.

Одредбом члана 56. ЗКП прописано је да ако оштећени или приватни тужилац умре у току рока за подношење предлога или приватне тужбе или у току поступка, његов брачни друг, лице са којим живи у ванбрачној или каквој другој трајној заједници, деца, родитељи, усвојеници, усвојитељи, браћа и сестре могу у року од три месеца после његове смрти поднети предлог или тужбу, односно дати изјаву да поступак настављају.

Дакле, централно питање које се захтевом за заштиту законитости поставља у вези законитости пресуде Апелационог суда у Нишу којом је првостепена пресуда уважавањем жалбе пуномоћника приватног тужиоца преиначена у погледу одлуке о трошковима кривичног поступка а у осталом делу потврђена, јесте да ли изостанак изјаве лица из члана 56. ЗКП у року од три месеца од смрти приватног тужиоца да настављају поступак по поднетој приватној тужби значи да су та лица пређутно одустала од приватне тужбе а поступак је и поред тога настављен доношењем конкретне другостепене пресуде и да ли је том пресудом другостепени суд повредио одредбе кривичног поступка по питању постојања оптужбе овлашћеног тужиоца.

Према одредби члана 58. ЗКП приватни тужилац може одустати од приватне тужбе само до завршетка главног претреса, а после окончањог главног претреса и доношења првостепене пресуде па до истека рока за изјаву жалбе, тужилац се може одрећи права на жалбу, односно до доношења одлуке другостепеног суда, одустати од већ изјављене жалбе (чл. 365. став 2. ЗКП) при чему одрицање од права на жалбу и одустанак од већ изјављене жалбе нису од утицаја на пуноважност оптужбе, то јест приватне тужбе. Ове одредбе ЗКП односе се како на приватног тужиоца тако и на лица из члана 56. ЗКП.

То што је приватни тужилац преминуо након доношења првостепене а пре доношења другостепене пресуде а лица из члана 56. ЗКП нису у року од три месеца од смрти приватног тужиоца дала изјаву да поступак настављају, по налажењу Врховног касационог суда не може се сматрати прећутним одустанком од приватне тужбе и није од утицаја на пуноважност оптужбе – приватне тужбе, како се то неосновано истиче у захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца.

Наиме, оптужба је пуноважна све док се од ње изричито или прећутно не одустане. Сматраће се да је приватни тужилац прећутно одустао од приватне тужбе када иако уредно позван не дође на главни претрес или му се позив није могао уручити због непријављивања суду промене адресе или боравишта (чл. 59. став 1. ЗКП) и када у остављеном року не подигне приватну тужбу (чл. 53. став 1. ЗКП) то јест када након смрти приватног тужиоца, лица из члана 56. у року од три месеца од смрти приватног тужиоца не дају изјаву да поступак настављају (чл. 56. ЗКП). Међутим, и изричит и прећутни одустанак од приватне тужбе могућ је само до завршетка главног претреса. После завршетка главног претреса ни изричит ни прећутни одустанак од приватне тужбе није могућ јер је приватна тужба конзумирана пресудом.

Како је у конкретном случају приватни тужилац умро током поступка по жалби када се може одустати само од изјављене жалбе али не и од приватне тужбе, то је недавање изјаве о наставку поступка од стране лица из члана 56. ЗКП без утицаја на постојање оптужбе овлашћеног тужиоца и без утицаја на ток поступка по жалби. Ово стога што предмет жалбеног поступка није поступак по приватној тужби већ по редовном правном леку изјављеном против пресуде којом је приватна тужба конзумирана а који правни лек је изјављен од стране овлашћеног тужиоца за његова живота. Жалбени поступак тече независно од тога да ли је овлашћени тужилац умро пре доношења одлуке по жалби.

Питање непостојања оптужбе овлашћеног тужиоца због изостанка изјаве лица из члана 56. ЗКП да настављају поступак поставља се тек уколико би првостепена пресуда била у жалбеном поступку укинута, дакле у новом првостепеном поступку. Дакле, у конкретној процесној ситуацији, чак и дата изјава у смислу члана 56. ЗКП нема утицаја на ток кривичног поступка по изјављеној жалби приватног тужиоца, јер се у овој фази поступка оптужбом више не може располагати. Из наведених разлога, Врховни касациони суд је поступајући на основу члана 30. став 1. Закона о уређењу судова, применом одредбе члана 424. ЗКП, захтев одбио као неоснован и донео одлуку као у изреци пресуде.

Записничар-саветник

Председник већа

Мила Ристић,с.р.

судија, Бата Цветковић,с.р.